

**MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ PREVENTIVA
EFECTUADA ALS CARRERS DELS
ABAIXADORS; 6-14 I ARGENTERIA: 71-78.
(BARCELONA).**

Codi MHCB: 197/03

**Data de la intervenció: 26 de novembre-19 de desembre
de 2003**

Laura Arias del Real

Barcelona, novembre del 2005

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ
2. SITUACIÓ GEOGRÀFICA
3. CONTEXT HISTÒRIC I ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS
4. MOTIUS DE LA INTERVENCIÓ
5. METODOLOGIA
6. DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS REALITZATS
7. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC
8. CONCLUSIONS
9. INVENTARI DE MATERIALS
10. BIBLIOGRAFIA

ANNEX

- I. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA
- II. PLANIMETRIA

1. INTRODUCCIÓ

Amb motiu de les obres de canalització per tal de fer una estesa de cable per la companyia FECSA-ENDESA, portades a terme per l'empresa sub-contractada ESPELSA, als carrers dels Abaixadors i l'Argenteria de la ciutat de Barcelona, i donat que aquest indret s'inclou en una Zona d'Interès Arqueològic i d'alt valor històric, es van trobar més que fonamentades les precisions sobre la necessitat d'intervenir-hi arqueològicament com a seguiment de la intervenció urbanística.

La realització del Projecte va ser coordinada pel Museu d'Història de la Ciutat, de l'Ajuntament de Barcelona, essent Laura Arias del Real, de l'empresa Atics, S.L., l'encarregada de la direcció tècnica.

Aquesta actuació urbanística es va dur a terme entre els dies 26 de novembre i 4 de desembre de l'any 2003 .

2. SITUACIÓ GEOGRÀFICA

La present intervenció arqueològica es realitza als carrers dels Abaixadors i Argenteria, en el barri de Santa Maria del Mar de la Zona Vella de Barcelona.

La ciutat de Barcelona es troba dins d'un terme municipal que s'estén a la costa de la mar Mediterrània en una plana d'uns 5 km. d'amplària (l'extensió total del terme és de 91,41 km²), limitada al NW per la serra de Collserola, entre els sectors deltaics del Llobregat i el Besós. La seva funció de capital ha estat sens dubte afavorida per la situació geogràfica d'aquesta plana, on conflueixen els dos grans eixos de comunicació que travessen en direcció Nord-Sud la Catalunya central (el Llobregat i l'eix dels rius Besós-Congost-Ter) i que accedeixen a la ciutat a través del congost de Martorell el primer i del coll de Finestrelles, sota el turó de Montcada, el segon.

La falla, originada al moment de la fractura del Massís Catalano-Balear, dibuixà el que, a grans trets, havia de ser la costa catalana. Per això, el pla inclinat del peu de Collserola és de basament paleozoic i d'estructura tabular, havent estat afectat per tots els moviments orogènics alpins. En el miocè i el pliocè, damunt del sòcol paleozoic se sedimentaren dipòsits marins, dels quals són testimonis el seguit de turons suara anomenats. El Pla, que des de Collserola va baixant suaument i d'una manera regular, en el punt de contacte entre la Ciutat Vella i l'Eixample, es produeix una ruptura de continuïtat amb la presència d'un salt o esglaó d'uns vint metres, clarament visible en la morfologia urbana. Aquest tall va ser aprofitat per la defensa, recolzant-hi les muralles, o per a l'economia, instal·lant a les Moles diversos molins aprofitant el sallent. De l'esglaó cap a mar ja no hi ha sòcol de llicorella ni de granit, sinó un mantell al·luvial format per les aportacions de les rieres, dels torrents, dels deltes dels rius veïnals i el corrent litoral.

Així doncs, el Pla es pot dividir en tres sectors: El Pla inclinat, els turons arran de mar, i el pla de baix, que correspondria a la zona compresa entre l'esglaó i el mar. En aquest sector hi dominen materials al·luvials més fins aportats per rieres, torrents i les aigües d'escorrentiu que baixen de la serra i, també, dels corrents marins.

3. CONTEXT HISTÒRIC I ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS

El barri de la Ribera ha estat des de l'antiguitat una zona caracteritzada per la seva proximitat al mar. En un primer moment, aquesta zona costanera estava formada per aiguamolls on hi desembocaven nombroses rieres, entre les quals destaca la de Merdança o riera de Sant Joan, que seguia el curs aproximadament per l'actual Via Laietana i desembocava en una zona molt propera a l'església de Santa Maria del Mar.

Abans de parlar de l'època medieval, que és quan aquesta zona pren una important força, cal esmentar l'ocupació de gran part d'aquest sector en època romana. Es tractaria d'una àrea fora muralles que probablement estaria ocupada per vil·les i també formaria part de la necròpolis de la mateixa ciutat *Colonia Julia Augusta Faventia Paterna Barcino*.

No és fins a finals del segle X o inicis del segle XI que es comença a ocupar de manera més estable la zona fora muralles, amb l'aparició de nous nuclis de poblament, anomenats *burgs* o *vilanoves*. Un d'aquests nuclis és el conegut amb el nom de **Vilanova del Mar**, el qual estaria situat a l'entorn del camí que anava des de la porta de la muralla (a l'actual plaça de l'Àngel) fins als entorns de l'església de Santa Maria de les Arenes (998), la qual durant el segle XIV (1329-1383) va patir una important reforma que la transformaria en l'actual Santa Maria del Mar.

A l'est d'aquesta àrea es troben els terrenys que la família Montcada rep, al segle XII, per la seva participació a la conquesta de Tortosa així com l'anomenada rodalia de Corbera, uns sorrals atorgats a aquesta família compresos entre els Puig de les Falzies (Llotja) i el Rec Comtal.

El citat carrer dels Montcada es va urbanitzar a partir de l'any 1418 i el 1509 es va procedir a la seva pavimentació. Mig segle abans s'havia eixamplat als dos extrems (placetes de Montcada i d'en Marcús) per permetre el gir dels passos de les processons del Diumenge de Rams i del Corpus. La seva

obertura va significar la unió del barri comercial de la Bòria amb l'antiga Vilanova del Mar.

Entre la rodalia de Corbera i el carrer dels Montcada va néixer l'actual barri de la Ribera¹.

Fins al segle XIV aquesta zona va creixent des del punt de vista urbanístic, econòmic i social fins a configurar-se com una unitat administrativa, anomenada el **Quarter del Mar**, i d'altra banda la més poblada de la ciutat. Es constitueix doncs, un barri pescador i mariner que acabarà assimilant les principals funcions portuàries i es convertirà en l'autèntic motor de la ciutat². La importància i alhora la diversitat d'oficis que es concentren en aquest barri de la ciutat, són un reflex d'aquesta activitat casi febril. Segons un fogatge de l'any 1389, el 79% de l'activitat marinera es concentra en el barri, així com també el 57% de les activitats tèxtils i de confecció de la pell i un 44% dels mercaders de la ciutat.

Més endavant, segons un fogatge de l'any 1516 es pot observar una lleugera disminució demogràfica del Quarter de Mar, tot i que encara conserva el protagonisme de la ciutat. Aquesta disminució ve donada en part per la crisi generalitzada del segle XV i també per la inutilització del primer port del segle XIV i la construcció del nou dic i les drassanes per part de Pere el Gran.

Cal destacar el gran canvi que va patir el barri a començaments del segle XVIII. Després de la Guerra de Successió, l'any 1714 i sota el regnat de Felip V, es decideix construir una fortalesa militar (La Ciutadella) a les afores de la ciutat de Barcelona, en els terrenys ocupats actualment pel parc de La Ciutadella. La seva construcció i la seva delimitació d'una zona de seguretat al seu voltant, va provocar la destrucció d'una part important del barri, concretament l'àrea situada a ponent de l'església de Santa Maria del Mar³.

¹ FABRE, J i HUERTAS, J.M^a. (1980): Tots els barris de Barcelona, Ed.62

² DD.AA. (1992): *Història de Barcelona. Vol. 3: La ciutat consolidada (ss. XIV-XV)*. Enciclopedia Catalana. Ajuntament de Barcelona.

³ ARTIGUES P.LI.; FERNÁNDEZ, A.(2002): *Memoria de la intervenció arqueològica en el "Antic Mercat del Born" de Barcelona*. Novembre 2001-abril 2002. Memòria inèdita.

Aquest enderroc es va realitzar entre el mes de juliol de l'any 1715 i finals de l'any 1718 i va comportar una densificació de la resta del barri, així com també un canvi definitiu del traçat del Rec Comtal pel carrer que actualment porta el seu nom.

Moltes de les víctimes del setge de Barcelona del 1714 van ser enterrades a l'antic cementiri de l'església de Santa Maria del Mar, ja anomenat Fossar de les Moreres al segle XVI. Prèviament, el 1700, sobrevolant aquest indret, el virrei de Carles III d'Àustria hi havia construït un passadís que comunicava l'església amb el seu palau. Aquest pont junt amb les botigues bastides l'any 1799 per la Junta d'Obres de la ciutat, van romandre dempeus fins a mitjans dels segle XX.

La següent reforma important la trobem a mitjans del segle XIX, moment en el que es planteja el traçat de nous carrers més amples i rectes, com és el cas del carrer Princesa. És en aquest moment que també s'enderroca la Ciutadella, deixant únicament dempeus la capella militar. L'última gran obra que podem situar en aquest barri és la construcció del mercat del Born entre els anys 1873 i 1876, que respon a un projecte de l'arquitecte Josep Fontserè i Mestres.

Antecedents arqueològics

La primera menció que trobem de l'aparició de restes arqueològiques a la zona objecte de la intervenció prové d'un document de l'any 1938 (El Fossar de les Moreres i l'any 1714) que esmenta que a inicis del segle XX es van localitzar enterraments romans amb cobertes de teules a la cantonada del carrer Santa Maria amb el carrer Espaseria.

Als anys 60, coincidint amb unes obres de restauració de l'església de Santa Maria del Mar es van realitzar uns sondejos a la zona del presbiteri, localitzant-se un total de 110 inhumacions de tipologia diversa (enterraments en

àmfora, en caixa de fusta, amb teules...). La cronologia de la necròpolis es situava vers els segles IV-V4.

La intervenció arqueològica més propera a l'indret que ens ocupa fou al solar delimitat pels carrers Tarongeta i dels Abaixadors realitzada en l'any 1983 i dirigida per Oriol Granados i Juan Antonio Muñoz. Els resultats d'aquesta intervenció, consistent en tres cates, foren prou significatius, es van identificar les restes d'una *villa suburbana* del s. I d.C. Dos habitacions amb murs d'*Opus Caementicum* i paviments d'*Opus Tesselatum* de dos colors, blanc i negre. I un altre paviment d'*Opus Signinum*. Per damunt dels nivells d'habitació de la vil.la romana del segle I d.C. es van trobar tres enterraments amb fossa simple dels segles IV-VI d.C.

La següent intervenció fou l'any 1997, dirigida per Núria Miró. Aquesta intervenció arqueològica fou als carrers de l'Argenteria i de Manresa. Els resultats foren també prou significatius. Es va identificar una via romana del segle I d.C que teòricament anava de la ciutat romana de Barcino fins al mar. Aquesta via tenia la mateixa direcció que l'actual carrer de l'Argenteria. La següent troballa fou part d'una necròpolis dels segles IV- VI d.C. Eren enterraments d'inhumació, amb una disposició en bateria, paral.lels a la mateixa via romana. Aquests enterraments eren simples i no presentaven cap tipus d'aixovar funerari. Les següents restes es limiten a paviments i fonaments de murs afectats pel projecte Baixeras (Obertura de la Via Laietana). Aquestes estructures son modernes i anteriors a 1910.

L'any 2001, arran del control de les obres de reurbanització del Passeig del Born, es van documentar, a la calçada oest del Passeig del Born, un total de tres individus inhumats de cronologia tardorromana així com un nivell de pavimentació que podria correspondre a un rudus.⁵

⁴ RIBAS, Marià (1977): *Necròpolis romana de Santa Maria del Mar*, Edición de los resultados de la excavación de la necrópolis.

⁵ FÀBREGAS, M. (2003) *Memòria de la intervenció arqueològica a l'entorn del Passeig del Born, Barri de la Ribera, Ciutat Vella, Barcelona*. Inèdit.

4. MOTIUS DE LA INTERVENCIÓ

Arrel de les obres efectuades per l'empresa ESPELSA, per tal de fer una estesa elèctrica entre el carrer dels Abaixadors; 6 i l'Argenteria; 74-78, es va creure necessari fer un seguiment arqueològic amb l'objectiu de documentar les possibles restes arqueològiques que es poguessin conservar. Així doncs, l'objectiu principal de l'actuació consistia en identificar qualsevol vestigi arqueològic existent donat que forma part del barri de Santa Maria del Mar, àrea ocupada per vivendes de la ciutat medieval i ja en època romana, on s'han documentat enterraments i restes viaris d'època romana aquesta zona es troba molt a prop de la muralla romana i de l'antic port de la ciutat i dins de les muralles medievals.

Aquest projecte preveia l'obertura d'una cata de 75 metres de llargària entre el començament del carrer Abaixadors (número 1-7) i el final del carrer de l'Argenteria (número 74-78). Inicialment es va projectar fer la rasa pel costat del senars del carrer Abaixadors, però l'existència de dos punts de recollida Pneumàtica de Residus davant de la façana de la vivenda número 13-15 d'aquest carrer ho impedièn.

Per a la realització d'aquesta es va escollir un procediment manual, treballant primerament amb martell pneumàtic per trencar l'asfalt del carrer i delimitar la zona a rebaixar i seguidament traient la terra a mà.

5. METODOLOGIA

La metodologia arqueològica aplicada ha estat la basada en el mètode de registre utilitzat per E.C. Harris (1979) i per A. Carandini (1981). Es tracta de registrar objectivament els elements construïts i estrats que s'identifiquen, realitzant una numeració correlativa d'aquests, sota el nom de "Unitat Estratigràfica" (U.E.) que individualitza els uns del altres. Cada U.E es registra en una fitxa on s'indica la ubicació en el jaciment, les seves característiques físiques, i la posició física respecte a les altres unitats estratigràfiques amb les que es relaciona.

Aquest mètode també inclou la realització de material gràfic, compostat per plantes i seccions i la documentació fotogràfica dels treballs realitzats.

6. DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS REALITZATS

El dia 26 de novembre de 2003 van començar les tasques d'ampliació i reforçament de la xarxa elèctrica al carrer de l'Argenteria, portant cables des del número 1-7 del carrer dels Abaixadors fins el número 74-78 del carrer de l'Argenteria. Els treballs es van realitzar mitjançant dos grups de personal, donat que aquest treball era urgent. Així, el primer grup comença pel carrer dels Abaixadors i, després, l'altre ho fa per l'altre extrem, al carrer de l'Argenteria, 74-78.

Les rases obertes tenien unes mides totals de 75 metres de llarg, una amplada de 0'40 metres i 0'70 metres de profunditat màxima, i transcorria paral·lela a la línia de façana actual del carrer dels Abaixadors creuant els carrers de Plegamans i Caputxes i continuant pel carrer de l'Argenteria fins els serveis del número 74-78, on es creuarà finalment el carrer Abaixadors entre els números 6 i 7 per tal de connectar-hi els cables.

Aquests 75 metres de rasa es van obrir esglaonadament, donat que el procediment emprat era el d'obrir i tapar progressivament cada 10 metres un cop col·locat el tub. Per tal de fer més fàcil la documentació de l'estratigrafia, el material arqueològic, i les possibles estructures que ens poguessin aparèixer, vàrem diferenciar dos trams de la mateixa rasa. En total es van obrir dues rases, la Cata 1, al carrer Abaixadors, i la Cata 2, al carrer Argenteria.

A la Cata 1 han estat descobertes les restes d'una claveguera (U.E 103), (Fig. 2, 3). Aquesta ha aparegut a una cota inferior a la de la rasa, a 0'73 metres (cota absoluta: 3'62 metres) quan es van baixar uns centímetres més per tal d'evitar una claveguera en ús, aquesta estructura era paral·lela a la rasa i a la façana de l'actual edifici, el número 6-10, i aprofitava l'ur mur de fonamentació (U.E.: 104) com a paret. La part visible (fotos 4 i 5) té una amplada de 0'24 metres en llur interior i una amplada total de 0'35 metres, una fondària de 0'20 metres des de llur inici, trobant-se la solera a 0'93 metres de la superfície, (cota

absoluta: 3'42) i comptava amb una llargària màxima de 2'20 metres, però tan sols era visible parcialment, donat que la claveguera en ús la tapava, quedant la part central sota la mateixa. Cal pensar que aquesta claveguera descoberta correspondria a la primera claveguera de la casa, que fou construïda, segon consta en l'Arxiu Municipal de Barcelona el 1853, o als treballs de canalització d'aigües subterrànies de 1888.

Pel que respecte a l'estratigrafia, hem pogut documentar una primera capa, U.E. 100 i 200, composta per l'empedrat del carrer i una preparació formada per formigó, i per un entramat de ferro en el cas del carrer Argenteria (U.E.: 200), amb una potència de 0'35 metres (fins la cota 4'00). El segon nivell, U.E.S: 101 i 201, és diferent en cada rasa, la U.E. 101 té una potència desconeguda, assolint fins els 0'93 metres de fondària màxima i en la Cata 2 estaria cobrint la U.E.: 202 i llur potència oscil·lava entre els 0'25 i 0'35 metres, es tractaria d'un nivell d'aportació format per sauló barrejat amb un sediment de color marró clar i amb restes de material constructiu contemporani, fruit de l'anterior obertura del carrer per la instal·lació d'altres serveis. La U.E. 101, amb una potència màxima coneguda de 0'58 metres (cota 3'42), ha proporcionat escàs material arqueològic amb cronologia contemporània. La U.E. 202 és un sediment d'argiles i sauló de color vermellós que apareix barrejat amb material constructiu.

En la Cata 2 no es va documentar cap estructura arqueològica ni es va recollir material.

7. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC

Fitxa d'Unitat Estratigràfica		UE :100	
Sector: C/Abaixadors; 6-14 i Argenteria; 71-78. Cata 1	Fase:	Cronologia: s. XX-XXI.	
DEFINICIÓ :	Nivell d'us		
DESCRIPCIÓ :	Paviment del carrer format per rajoles de pedra de 40X50 cm i la capa de preparació de formigó per sota d'aquest amb una potència de 35 cm. Aquest paviment cobreix els dos carrers.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a	200	Equivalent a
	Cobreix a	101	Es cobert per

Fitxa d'Unitat Estratigràfica		UE : 101	
Sector: C/Abaixadors; 6-14 i Argenteria; 71-78. Cata 1	Fase:	Cronologia: s. XVIII-XX.	
DEFINICIÓ :	Nivell d'aportació		
DESCRIPCIÓ :	Rebliment compost per sauló barrejat amb sediment de color marró clar i textura molt solta amb presència de material constructiu i material ceràmic contemporani. Presenta una potència màxima de 58 cm.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a	201	Equivalent a
	Cobreix a	103 i 104.	Es cobert per 100

Fitxa d'Unitat Estratigràfica		UE : 103	
Sector: C/Abaixadors; 6-14 i Argenteria; 71-78. Cata 1	Fase:	Cronologia: S.XIX-XX.	
DEFINICIÓ :	Estructura		
DESCRIPCIÓ :	Claveguera. Bastit amb maons units amb morter de calç blanc. Té unes mides de 30cm. d'amplada, 2'20 metres de llargada i és visible parcialment la solera de maons, amb 21cm de fondària.		
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Cobreix a		Es cobert per 101
	Es recolza a	104	Se li recolza

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 104
Sector: C/Abaixadors; 6-14 i Argenteria; 71-78. Cata 1		Fase:	Cronologia: S.XIX-XX.	
DEFINICIÓ :	Estructura			
DESCRIPCIÓ :	Mur de fonamentació de l'edifici número 6-10. Bastit amb maons units amb morter de calç blanc. La part visible assoleix els 93 cm. de fondària de la cata. Sol era visible parcialment.			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Cobreix a		Es cobert per	100 i 101
	Es recolza a		Se li recolza	103
Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE :200
Sector: C/Abaixadors; 6-14 i Argenteria; 71-78.Cata 2		Fase:	Cronologia: s. XX-XXI.	
DEFINICIÓ :	Nivell d'ús			
DESCRIPCIÓ :	Paviment del carrer format per rajoles de pedra de 40X50 cm i la capa de preparació de formigó per sota d'aquest amb entrallat de ferro i amb una potència de 35 cm. Aquest paviment cobreix els dos carrers.			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a	100	Equivalent a	
	Cobreix a	201	Es cobert per	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 201
Sector: C/Abaixadors; 6-14 i Argenteria; 71-78.Cata 2		Fase:	Cronologia: s. XX-XXI.	
DEFINICIÓ :	Nivell d'aportació			
DESCRIPCIÓ :	Rebliment compost per sauló barrejat amb sediment de color marró clar i textura molt solta amb presència de material constructiu contemporani. La seva presència és discontinua i apareix amb una potència màxima visible de 30 cm..No es va documentar cap material arqueològic.			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a	101	Equivalent a	
	Cobreix a	202	Es cobert per	200

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE : 202
Sector: C/Abaixadors; 6-14 i Argenteria; 71-78.Cata 2	Fase:	Cronologia: Indeterminada	
DEFINICIÓ :	Estrat		
DESCRIPCIÓ :	Nivell format per argiles de color marró vermellós barrejades amb sauló, de consistència compacta amb escassa presència de material constructiu, fragments de maons, i amb una potència desconeguda . Sols era visible en part de la rasa.		
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Cobreix a	Es cobert per	200 i 201

8. CONCLUSIONS

Arran de les obres d'ampliació i reforçament de la xarxa elèctrica als carrers dels Abaixadors i l'Argenteria realitzades per FECSA-ENDESA amb la participació de ESPELSA, es va fer una rasa entre els dies 26 de novembre i 4 de desembre. La rasa, amb una llargària de 75 metres, una amplada de 40 cm. i una fondària de 70 cm., es va començar pel carrer dels Abaixadors; número 6-10, seguint la línia de façana.

La rasa ha assolit els 70 cm. de profunditat projectats en gairebé tota la seva longitud, excepte en la cantonada dels carrers Argenteria amb Abaixadors, on la fondària de la rasa fou menor, degut als altres serveis que impedièren baixar més de 0'50 metres .

L'actual intervenció estava dirigida a l'avaluació arqueològica del terreny. El resultat un cop realitzat el control de la rasa ha estat el següent:

- La Cata 1, que es troba al carrer dels Abaixadors, ha assolit diferents fondàries al llarg del seu traçat –aquestes oscil·len entre els 0'60 i els 0,95 metres-. Tot i això aquesta presenta la mateixa estratigrafia: un primer estrat format pel paviment del carrer (asfalt, formigó i entramat de ferro) i un segon nivell d'aportació de terres amb presència de sauló, argiles i material constructiu contemporani. L'única estructura que es va documentar fou una claveguera de cronologia molt moderna, probablement del segle XIX, bastida amb maons en la solera i el costat NO i aprofitant el mur de fonamentació del mateix edifici dels Abaixadors; 6-10 en el costat SE.
- La Cata 2, que anava des del edifici número 74-78 de l'Argenteria fins la cantonada amb Abaixadors i la plaça de Santa Maria, va assolir una fondària entre els 0'50 i 1'10 metres i no es va documentar cap estructura arqueològica, en aquesta cata es va veure un nivell, U.E.:202, d'argiles vermelles barrejades amb sauló i de potència desconeguda. No es va recollir cap material arqueològic i

tan sols es van documentar quatre fragments rodats de maó que no possibiliten una aproximació cronològica.

Les conclusions que podem extreure d'aquesta intervenció arqueològica són més aviat poques, donat que les restes, pel que fa a estructures, són gairebé inexistents i el material ceràmic és molt escadusser.

La informació extreta durant altres controls arqueològics portats a terme a la mateixa zona reflexa la conformació d'un espai que estaria ocupat, en diferents èpoques històriques. Així doncs, caldrà esperar futures intervencions que aportin noves dades per poder avançar en la història d'aquest barri de la ciutat de Barcelona.

9. INVENTARI DE MATERIALS

UE	AREA	FRAGMENTS	CODI	FORMA	TIPOLOGIA	TÈCNICA	PASTA	DECORACIÓ E	DECORACIÓ I	ACABAT E	ACABAT I	CRONOLOGIA	OBSERVACIONS
101	Cata 1	150031-	-	MO	AO	PINT-	-	-	-	-	-	XVII-XVIII	Possible rajola de la Margarida
101	Cata 1	150032-	-	MO	AO	PINT-	VIDRAT	-	-	-	-	XVII-XVIII	
101	Cata 1	150032-	-	MO	AO	PINT-	-	-	-	-	-	XVII-XVIII	
101	Cata 1	150032-	-	MO	AO	PINT-	-	-	-	-	-	XVII-XVIII	
101	Cata 1	114003VO	GER	TOR	AO	-	-	VIDRAT	VIDRAT	VIDRAT	VIDRAT	XVIII-XIX	Verd i marró clar
101	Cata 1	114003FO	GER	TOR	AO	-	-	-	-	VIDRAT	VIDRAT	XVII-XVIII	Mal estat de conservació
101	Cata 1	314003SF	FIN	TOR	AO	-	-	-	-	VIDRAT	VIDRAT	XVII-XIX	Dos marrons i una verd i groc
101	Cata 1	114301SF	FIN	TOR	AO	PINT-	VIDRAT	VIDRAT	VIDRAT	VIDRAT	VIDRAT	XVIII	
101	Cata 1	114002FO	PAT	TOR	AO	-	-	-	-	-	-	XVII-XIX	
101	Cata 1	114002VO	GER	TOR	BE	-	-	-	-	-	-	XVII-XIX	
101	Cata 1	114006SF	FIN	TOR	AR	-	-	-	-	VIDRAT	VIDRAT	XVII-XVIII	

TAULA CODIS PER A INVENTARI DE MATERIALS ARQUEOLÒGICS

CERÀMICA

1. CLASSIFICACIÓ

11000	Prehistòria	13050	campaniana/vernís negre indeterminada
11001	Neolítica	13051	precampaniana
11050	del Coure	13052	campaniana A
11101	del Bronze	13053	campaniana A tardana
11101	del Bronze antic	13054	campaniana B
11102	del Bronze mig	13055	campaniana B-oide
11103	del Bronze final	13056	campaniana BC
12000	Protohistòrica sense determinar	13057	campaniana empuritana
12001	feno-púnica indeterminada	13058	etrusca vernís negre
12002	feno-púnica engalba vermella	13059	imitacions campanianes 13101
12003	feno-púnica engalba negra	13060	vernís negre púnic
12004	no-púnica engalba comuna		
12005	grega d'occident	13100	terra sigillata indeterminada
12050	roja a torn	13101	presigillata
12051	engalba roja	13102	T S precoç
12052	pintada	13103	T S aretina
12053	comuna ibèrica	13104	T S itàlica
12054	grisa de la costa catalana	13105	T S tardo-itàlica
12055	grollera	13106	T S sudgàl·lica
12056	grans recipients d'emmagatzematge	13107	T S marmorata
13000	Món Clàssic sense determinar	13108	T.S clara B
13001	grega indeterminada	13109	T S hispànica tardana
13002	<i>buchero nero</i>	13110	T S hispànica indeterminada
13003	àtica figures negres	13111	T S africana A
13004	àtica figures vermelles	13112	T S africana A/D
13005	àtica vernís negre	13113	T S africana A/C
13006	taller de les petites estampetes	13114	T S africana C
13007	taller de Rhode	13115	T S africana D
13008	taller de Nikia-Ion	13116	T S africana indeterminada
13009	taller de pàteres 3 palmetes radials	13117	imitacions T S hispànica
		13118	T S clara
		13119	T S lucente

13120	paleocristina grisa	13300	àmfora indeterminada
13121	paleocristina ataronjada	13301	àmfora massaliota
13122	<i>late Roman C</i>	13302	àmfora feno-púnica
13123	produccions orientals (corintia)	13303	àmfora ebussitana
13124	vidriada romana	13304	àmfora romana
13125	imitacions lara D	13305	àmfora greco-itàlica
13126	paleocristina pintada	13306	àmfora itàlica
		13307	àmfora gàl·lica
13150	parets fines indeterminades	13308	àmfora hispànica
13151	parets fines itàliques	13309	àmfora bètica
13152	parets fines d'Acco	13310	àmfora de la Tarraconense
13153	parets fines sudgàl·liques	13311	àmfora lusitana
13154	parets fines "clofolla d'ou"	13312	àmfora africana
13155	parets fines hispàniques	13313	àmfora oriental
13156	imitacions parets fines	13314	suports d'àmfores
		13315	àmforiscs
13200	llàntia indeterminada	13316	disc terra cuita
13201	llàntia grega	13317	taps
13202	llàntia republicana	13318	fragments vasos retallats
13203	llàntia republicana vernís negre	13319	altres accessoris
13204	llàntia imperial	13320	<i>dollia</i>
13205	llàntia imperial de volutes	13321	àmfora rodia
13206	llàntia imperial de disc	13322	àmfora corintia
13207	llàntia africana de canal	13323	àmfora Samos
13208	llàntia africana		
13209	llàntia africana paleocristiana	13400	comuna a torn oxidada d'època indeterminada
13210	llàntia africana ARS	13401	comuna a mà oxidada d'època indeterminada
		13402	comuna a torn reduïda d'època indeterminada
13250	comuna oxidada	13403	comuna a mà reduïda d'època indeterminada
13251	comuna reduïda	13404	comuna oxidada d'època indeterminada
13252	comuna baix-imperial	13405	comuna reduïda d'època indeterminada
13253	comuna engalba blanca	13406	comuna a torn bescuitada indeterminada
13254	comuna engalba negra		
13255	comuna engalba vermella	13500	comuna oxidada medieval
13256	comuna roig pompejà	13501	comuna reduïda medieval
13257	comuna itàlica	13502	comuna bescuitada medieval
13258	comuna africana de cuina		
13259	comuna emporitana oxidada		
13260	comuna de cuina acurada		
13261	imitacions comuna africana		
13262	comuna bescuitada		
13263	ceràmica comuna de Lípari		
13264	ceràmica daurada		
13265	ceràmica eivissenca tardo antiga		
13266	ceràmica de Pantelleria		
13267	ceràmica itàlica tardo antiga		

14000	Món medieval i modern indeterminat	14125	blanca i blava de la figueta
14001	comuna oxidada a mà	14126	blanca i blava de la cirera
14002	comuna oxidada a torn	14127	
14003	comuna oxidada vidriada	14128	blanca i blava Paterna-Manises
14004	comuna reduïda a mà	14129	blanca i groga “orla d’influència del Renaixement”
14005	comuna reduïda a torn		
14006	comuna reduïda vidriada	14200	reflex metàl·lic
		14201	reflex metàl·lic producció catalana
14050	islàmica indeterminada	14202	reflex metàl·lic de l’ungla
14051	islàmica verd-manganès	14203	reflex metàl·lic de sanefa amb gallons
14052	islàmica melada	14204	reflex metàl·lic de sanefa amb fulles
14053	islàmica corda seca total	14205	reflex metàl·lic de sanefa en negatiu
14054	islàmica corda seca parcial	14206	reflex metàl·lic decoració floral
14055	islàmica esgrafiada	14207	reflex metàl·lic de fons picat
14056	islàmica pintada	14209	reflex metàl·lic de pinzell-pinta
14057	islàmica daurada reflex metàl·lic)	14210	reflex metàl·lic decoració geomètrica
14058	islàmica a motlle	14211	reflex metàl·lic amb lletres o anagrames
14059	islàmica comuna oxidada	14210	reflex metàl·lic i blava
14060	islàmica comuna reduïda	14212	reflex metàl·lic de Paterna
14061	islàmica manganès sota coberta melada	14213	reflex metàl·lic de Manises
14062	islàmica vidrada	14214	reflex metàl·lic de Paterna-Manises
		14215	reflex metàl·lic sanefa reticulada
14100	vidrada blanca	14250	blanca i manganès
14101	blanca i blava	14251	blanca-manganès blau i manganès
14102	blanca i blava de Barcelona	14252	blanca-manganès verd i manganès
14103	blanca i blava catalana	14253	blanca-manganès verd i manganès de Paterna
14104	blanca i blava d’orles diverses	14254	blanca-manganès verd i manganès de Manises
14105	blanca i blava de la botifarrada	14255	blanca-manganès verd i manganès catalana
14106	blanca i blava de l’arracada	14256	blanca-manganès i verd
14107	blanca i blava d’influència francesa	14257	blanca-manganès i polícroma
14108	blanca i blava de la cirereta		
14109	blanca i blava de faixes o sintes	14300	pisa blanca
14110	blanca i blava de la Segarra	14301	pisa decorada
14111	blanca i blava d’Escornalbou	14302	porcellana
14112	blanca i blava de la panotxa	14303	Pickman/Cartuja
14113	blanca i blava regalats	14304	d’importació
14114	lanca i blava de Poblet	14305	maiolica ligur
14115	blanca i blava de sanefa negativa	14306	polícroma
14116	blanca i blava de transició		
14117	blanca i blava amb la Tau	14000	vaixella segle XX
14118	blanca i blava d’influència de Savona	15000	material ceràmic no recipient
14119	blanca i blava corbata o palmera		
14120	blanca i blava ditada		
14121	blanca i blava de blondes		
14122	blanca i blava de Paterna		
14123	blanca i blava de Manisses		
14124	blanca i blava de Manises i groga		

2. DEFINICIÓ DEL FRAGMENT

sense forma	SN
sense definir	SD
perfil sense	PS
vora	VO
nansa	NA
arrencament de nansa	AN
coll	CO
carena	CR
llavi	LL
fons	FO
peu	PE
pivot	PI
bec	BE

Per a llànties:

<i>Infundibulum</i>	IN
Pico (<i>rostrum</i>)	RO
Orla (<i>margo</i>)	MA
Disc	DI
Volutes	VL

3. FORMA: Per a materials no classificats tipològicament. Bàsicament, ceràmiques prehistòriques, medievals i modernes)

Ceràmica a mà:

bol/vas carenat	BCA
bol/vas cilíndric	BCI
bol/vas bitroncocònic	BBT
bol/vas troncocònic	BTR
bol/vas elíptic	BEL
bol/vasglobular	BGL
bol/vasglobular amb coll	BGC
bol/vas germinat	BGE
Bol/vas múltiple	BMU
bol/vas ovoide	BOV
bol/vas perfil en S	BPS
bol/vas semiesfèric	BSE
bol/vas subesfèric o subesfèric de vora exvasada	BSU
copa	COP
cullera	CUL
formatgera	FOR
forma indeterminada	FIN
fragment retallat no perforat	FRN
fragment retallat perforat	FRP

gresol	GES
paleta	PAL
plat carenat	PCA
plat/tapadora	PLT
plata	PLA
suport	SOP
tassa	TAS

Ceràmica a torn:

Ceràmica grega

Alabastró	ALA
Àmfora	AMF
Aryballos	ARY
Hydria	HYD
Kalathos	KAL
kratera calze	KCA
kratera campana	KCP
krateracolumnes	KCO
kratera volutes	KVO
kylix	KYL
lebes	LEB
lekythos	LEK
oinochoe	OIN
pelike	PEL
skiphos	SKI
stamnos	STA
ungèntari bulb	UBU
ungèntari fusiforme	UFU
ungèntari	UGU

Ceràmica clàssica, medieval i moderna

abeurador	ABE
ampolla	AMP
abací	BAC
barral	BLN
bol	BOL
canalobre	CAN
cassola	CSS
cassola patina cendrosa	CSC
càntir	CAT
catúfol	CAF
colador	COL
copa	COP
coffi	COS
cremaperfums	CRP
cubell	CUB
escalfeta	ESF
escudella	ESC
escudella d'orelletes	EOR

fogó FOG
 formes amb abocador FAB
 formes obertesFOB
 formes tancades FTA
 forma indeterminada FIN
 fruiter FRU
 gerra GER
 gerreta GET
 gerro GRR
 gibrell GIB
 got GOT
 greixonera GRE
 guardiola GUA
 llàntia cassola i bec pessigat LCB
 llàntia peu alt LPA
 llàntia piquera LPI
 llumanera LLU
 menjadora MEN
 mesura MES
 morter MOR
 motlle MOT
 motlle sigillata MSG
 olla OLL
 olla pàtina cendrosa OPC
 orsa ORS
 pàtera PTT
 plat PAT
 plat d'ala PDA
 plat/tapadora PTA
 plat/tapadora vora fumada PTF
 plata PLA
 plat tallador PTL
 poal POA
 pot POT
 pot de farmàcia PFA
 rentamans REN
 safata SAF
 saler SLR
 salsera SAL
 servidora SEV
 setrill SET
 sitra SIT
 suport SOP
 suport d'anell SAN
 suport rodets SRD
 tallador TAL
 tapadora TAP
 tassa TAS
 tenalla TEN

test TES
 tinter TIN
 tupí TUP
 urna URN
 xocolatera XOC

Material ceràmic no recipient (codi classificació 15000):

artefacte no definit AND
 bola BLA
 cilindres de forn CFO
 dena DEN
 fgura antropomorfa FAN
 figura zoomorfa FZM
 fragment d'argila indet. FAI
 fussaiola FUS
 juguina JOG
 màscara MAS
 pes de teler circular PTC
 pes de teler oval PTO
 pes de teler rectangular PTR
 pes de teler indeterminat PTI
 pes de teler troncocònic PTT
 pipes PIP
 placa PLC
 rodets ROD
 tres peus terrisser TPT
 disc circular terrisser DCT
 suport llar de foc SLF
 peça circular foradada PCF

4. TÈCNICA

a mà MA
 a torn TO
 a torn lent TL
 a motlle MO
 motlle cistelleria MC
 ensablada EN
 indeterminada IN

5. DECORACIÓ

acanalada AC
 aiguada AG
 aplicació AL
 aplicació metàl·lica AM

aplicació pasta blanca AL
aplicació pasta roja AR
aplicació pedres AP
baquetons BA
barbotina BB
bigoti BI
botons BO
calada CA
cordons digitacions CD
cordons incisió CI
cordons impressió CM
cordons llisos CL
cordons pessigats CP
ditada DI
esgrafiada ES
excisa EX
impresa canya/os IO
impresa cardial IC
impresa cistelleria IL
impresa digitada ID
impresa espàtula IE
impresa estampillada NP
impresa pinta LL
impresa punxó MA
impresa puntillada MG
impresa raspatllada MO
impresa teixit IT
impresa ungulada IU
impressió fent incisió IM
impressions diverses IF
incisa IN
incisa pintada NP
llengüeta LL
mamellons MA
mangra MG
motlle MO
mugró MU
ondulació en vora OV
perforada PF
pessigada PE
pintada blanca PB
pintada negra PN
pintada roja PR
pintada roig-marróns PM
polícroma PP
pseudoexcisa PS
rodeta RO
vernís roig VR

6. PASTA

grollera GO
grollera oxidada GO
grollera reduïda GR
grollera mixta GM
acurada oxidada AO
acurada reduïda AR
acurada mixta AM
acurada bescuitada AB
grollera bescuitada GB
bescuitada BE
caolinítica CA

7. ACABATS

allisat AL
allisat amb fang AF
arenós AR
brunyit BR
encastació de fang EF
engalbat EN
esmaltat EM
espatulat ES
estriat ET
marques terrisser MT
pàtina cendrosa PC
pentinada PE
pintat PI
rugós RU
strice ST
vernissat VE
vidrat VI

METALL

1. CLASSIFICACIÓ

20000	indeterminat
20001	bronze
20002	ferro
20003	plata
20004	or
20005	plom
20006	aleacions diverses
20007	altres metalls
20008	coure

2. FORMA

agulla	AGU
agulla de cap	AGC
alabarda	ALB
àncora	ANC
anell	ANL
anella	ANE
arracada	ARR
arreus de cavall	ARC
artefacte indeterminat	ATI
ast	AST
bala	BAL
barra	BRR
bola/boleta	BLT
bomba	BOM
botó	BOT
braçalet	BRA
braser	BRS
cadena	CAD
clau	CLA
dena	DEN
destral	DRT
diadema	DMA
didal	DID
elements de carro	ECR
elements religiosos	ERE
enformador	ENF
escarpa	EPA
escòria	ESR
escultura	ESC
escut	EST
espasa	ESP
falcata	FAL

fíbula indeterminada	FBI
fíbula anular	FAN
fíbula d'apèndix caudal	FAC
fíbula de bucla	FBU
fíbula de naveta	FNA
fíbulade pivot	FPV
fíbula doble ressort	FDR
fíbula indígena de colze	FIC
figura antropomorfa	FAN
figura zoomorfa	FZM
fil/frag. riscle/anell/braçalet	FFR
frontissa	FTS
ganivet	GNV
gerra	GER
globelet	GOB
llingot	LIN
mirall	MRL
moneda	MON
pectoral	PEC
penjant	PJA
pinces	PNC
placa	PLC
pondius	PON
punta fletxa	PFL
punta llança/javelina	PLJ
punxó	PNX
punyal	PNY
serra	SER
sivella	SIV
vas	VAS
xinxeta	XIN

3. TÈCNICA

forja	FJ
fosa	FS
cisellar	CS
repussar	RP
calat	CL

VIDRE

1. CLASSIFICACIÓ

30000	vidre
30001	pastà vítrea
30002	crístall
30003	escòria

2. DEFINICIÓ DEL FRAGMENT

sense forma	SF
sense definir	SD
perfil sencer	PS
vora	VO
nansa	NA
arrencament de nansa	AN
coll	CO
carena	CR
llavi	LL
fons	FO
peu	PE
pivot	PI
bec	BE
pom/agafador	AG
escòria	ER
boca	BO

3. FORMA

fragment no definit	VIN
ampolla	AMP
amforisc	VAR
barreta	BAR
bol	BOL
camafeu	VCS
copa	COP
dena	DEN
element construcció	VEC
element d'ús funerari	VEF
element d'ús personal	VEP
flascons	VFL
gerra	GER
plat	PAT
plata	PLA
setrill	SET
ungüentari	UGU
vas	VAS

4. TÈCNICA

realització no definida	VIN
vidre-mosaic	AMP
motlle decorat	VAF
motlle baix relleu	MB
motlle volum rodó	MR
poliment	VL
tallat	VT
gravat	VG
amb aplicacions	VA
fondi d'or	VO
pintat	VP
bufat	VG

MATERIAL LÍTIC

1. CLASSIFICACIÓ

40000	indeterminat
40001	sílex
40002	quars
40003	jaspi
40004	granit
40005	arenisca
40006	volcànic
40007	micaesquist
40008	caliça
40009	marbre
40010	alabastre
40011	conglomerat
40012	travertí
40013	pissarra
40014	pedres precioses
40015	minerals
40016	fòssils
40017	rierencs
40018	calcària

Anell	ANE
artefacte indeterminat	ATI
artefacte no definit	ATD
baix relleu	BAR
bala	BAL
bola	BLA
braçalet	BRA
braçalet d'arquer	BÇA
cassoleta	CTA
dena	DEN
enformador	ENF
escultura	ESC
figura zoomorfa	FZM
figura antropomorfa	FAN
gresol	GES
inscripció	INS
mà de molí	MMO
molí barquiforme	MBA
molí (roda)	MOL
morter	MOR
motlle de fundició	MFU
peça circular foradada	PCF
peça circular no perforada	PCN
pedestal	PED
penjant	PJA
placa	PLC
placa decorada	PDC
placa foradada	PFD
punyal	PNY
sarcòfag	SAR

2. FORMA

pedra tallada no retocada ascla	ASC
pedra tallada no retocada fulla	FLL
pedra tallada no retocada rebuig	REB
nucli fragmentat	FNU
nucli amb còrtex	NCO
nucli sense còrtex	NSC
pedra retocada perforador	PFD
pedra retocada gratador	GRA
pedra retocada rascadora	RAS
pedra retocada làmina de dors	LDO
pedra retocada làmina retocada	LRE
pedra retocada punta de dors	PDO
pedra retocada punta (retoc simple)	PUN
pedra retocada geomètric	GEO
pedra retocada denticulat	DNT
pedra retocada truncadura	TRU
pedra retocada punta de fletxa	PFL
pedra retocada osca	OSC
pedra polida cisell	CIS
pedra polida destrat	DTA
allisador	ALS
àncora	ANC

MATERIALS CONSTRUCCIÓ

1. CLASSIFICACIÓ

50000	alabastre
50001	arenisca
50002	elements ceràmics
50003	estuc/arrebossat
50004	fusta
50005	ímbrex
50006	indeterminat
50007	maó
50008	marbre
50009	morter
50010	mosaic
50011	tessel·les
50012	opus signinum
50013	pintura/estuc pintat
50014	rajoles
50015	tegula
50016	tegula “mammata”
50017	tegula de suports
50018	terracotes
50019	tovots/tapial
50020	cornisa
50021	columna
50022	capitell
50023	carreu
50024	antefix
50025	canonada
50026	gàrgola
50027	tubuli
50028	teula vidrada
50029	teula
50030	rajola blanca i blava (XVI)
50031	rajola blanca i blava moderna (XVII-XVIII)
50032	rajola polícroma (XVIII- XIX)
50033	rajola polícroma anterior (XVIII)
50034	rajola polícroma anterior (XVIII)
50035	canaló
50036	motllura
50037	rajola vidrada
50038	totxana

MATÈRIA ORGÀNICA

1. CLASSIFICACIÓ

60000	matèria orgànica general
60001	os
60002	ivori
60003	closca
60004	fusta treballada
60005	teixit
60006	cuïro
60007	vegetals
60008	paper
60050	restes antropològiques
60051	macrofauna
60052	microfauna
60053	fauna aquàtica
60054	malacofauna
60055	fusta no treballada
60056	carbó
60057	granes
60058	fauna terrestre no definida

2. FORMA

Agulla	AGU
agulla de cap agulla o punxó	AGC
ampolla	AMP
anell	ANE
aplic	APL
artefacte d'os/petxina/ibori	OPI
artefacte no definit	AND
beiana	BEI
bossa	BSA
botó	BOT
braçalet	BRA
caixa	CXA
calçat	CÇA
cistell	CTL
cistelleria	CIS
corda	CDA
corn tallat	COT
cullera	CUL
cullereta tocador	CUT
dau	DAU
dena	DEN
dent decorada	DTD

dent perforada	DTP
diari	DIA
enformador	ENF
espàtula	ESP
falange decorada	FLD
figura antropomorfa	FAN
figura zoomorfa	FZM
fitxa de joc	FIJ
frontissa	FTS
fus	FUS
fusta frag. indet.	FFI
fusta construcció naval	FCO
fusta construcció	FCN
ganxet	GAN
mànec	MEC
marcador	MCD
penjant	PJA
petxina frag. polida	POP
pinta	PNT
polidor	PUL
punta fletxa	PFL
punxó	PNX
punyal	PNY
raspall	RAS
resquill apuntat	RQA
sabates	SAB
tapadora	TAP
teixit	TXI
ullal porc sengnar tallat	UPS

3. TÈCNICA

matèria prima sense modificar	MPS
matèria prima en procés de fabricació	MPF
matèria prima modificada	MPM

MOSTRES PER A ANÀLISIS

70000	terra
70001	morter
70002	pedra
70003	metall
70004	carbó (anàlisi antracològica)
70005	pol·len
70006	granes
70007	llavors
70008	carbó (C-14)

10. BIBLIOGRAFIA

ALBERCH I FUGUERAS i altres. *Els barris de Barcelona. Vol I. Ciutat vella i l'Eixample*. Enciclopèdia Catalana . Barcelona 1999.

ASENSI, J.M. i SAURA, C. *Descobrir el medi urbà, Vol. 3: Itinerari del port, Ribera i Barceloneta*. Ed. Ajuntament de Barcelona àrea de Sanitat, Salut Pública i Medi Ambient. Barcelona. 1985.

CIRICI, A. 1971: *Barcelona pam a pam*. Editorial Teide. Barcelona.

CLAPÉS CARRERES, S. i altres. *Estudi de sediments trobats en l'intervenció arqueològica dels carrers Argenteria i Abaixadors*. Saxum, diagnosi i tractament de materials. Barcelona, 1998.

DD.AA. 1982: Gran geografia comarcal de Catalunya. Introducció. Barcelona, Baix Llobregat. *Enciclopèdia Catalana* . Barcelona.

DD.AA. 1992: La ciutat consolidada (segles XIV-XV). *Història de Barcelona*. Vol III. Barcelona.

DD.AA. 2001: *La construcció de la gran Barcelona: L'Obertura de la Via Laietana, 1908-1958*. Institut de Cultura: Museu d'Història de la Ciutat, Ajuntament de Barcelona.

DURAN I SANPERE, A. 1972: *Barcelona i la seva història*. Vol I. Barcelona.

ESPINÀS, J.M^a. *Alguns carrers antics de Barcelona*. Col. A. Duràn i Santpere. Ajuntament de Barcelona. Barcelona. 1978.

FABRE, J., HUERTAS, J. 1977: *Tots els barris de Barcelona. l'Eixample i la Barcelona Vella*. Volum V. Edicions 62. Barcelona.

GARCIA i ESPUCHE, A., GUÀRDIA i BASSOLS, M. 1986: *Espai i Societat a la Barcelona pre-industrial*. Edicions de la Magrana. Barcelona.

GARCIA PETIT, LI., MIRET i MESTRE, J., MIRÓ i ALAIX, M.T., RIBÉ i MONGE, G. 2002: *Diccionari d'arqueologia*. Ed. Termcat. Barcelona.

HERNÁNDEZ I CARDONA, F.X. *Barcelona, Historia d'una ciutat*. Ed. Llibres de l'Index, S.L. Barcelona, 1992.

LLORENS, Jordi. *Les rajoles catalanes. Segles XVIII al XIX*.

PORTABELLA, J. *Diccionari nomenclàtor de les vies públiques de Barcelona*. Ed. Ajuntament de Barcelona, 1997.

ANNEX I.

DOCUMENTACIÓ FOGRAFICA.



Vista general del C/ Argenteria.



Vista general de la cantonada C/ Argenteria amb Abaixadors.



Vista general del C/ Argenteria i Plaça Santa Maria del Mar.



Detall de les UUEE 103 i 104.



Detall de la UE 103



Col·locació del tub per sobre la UE 103

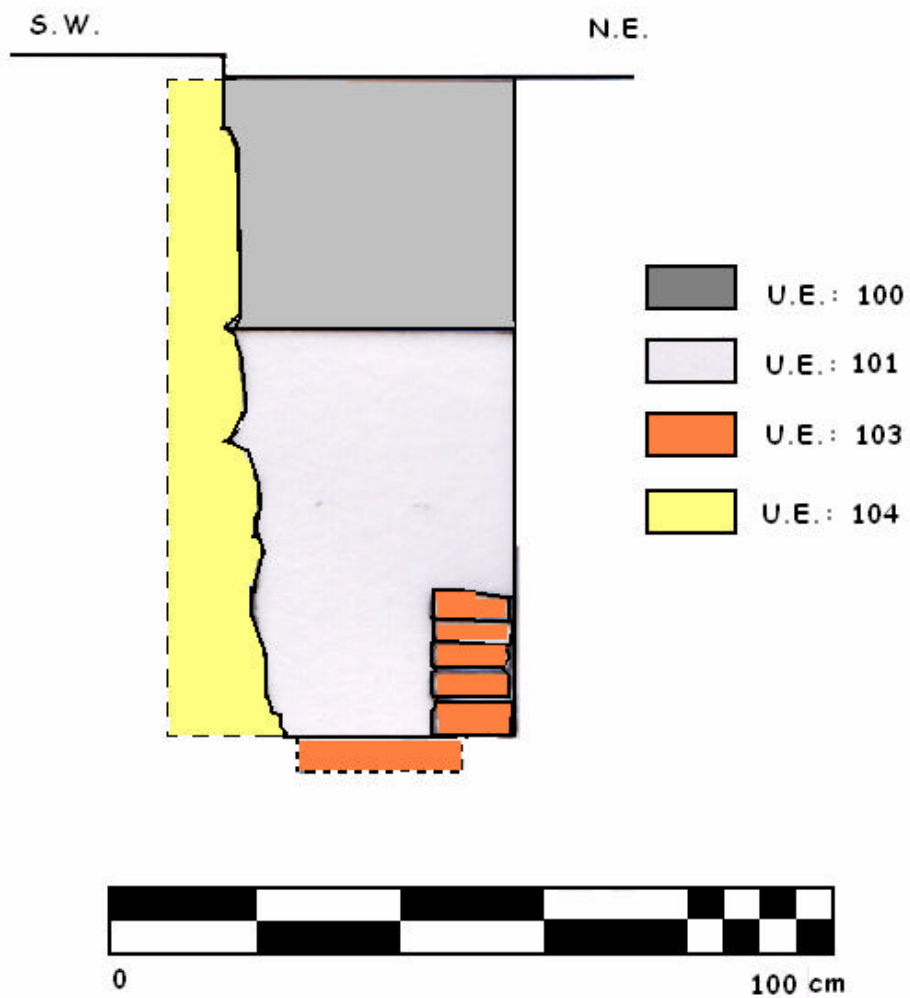


Detall de les UUEE 100, 101 i 104

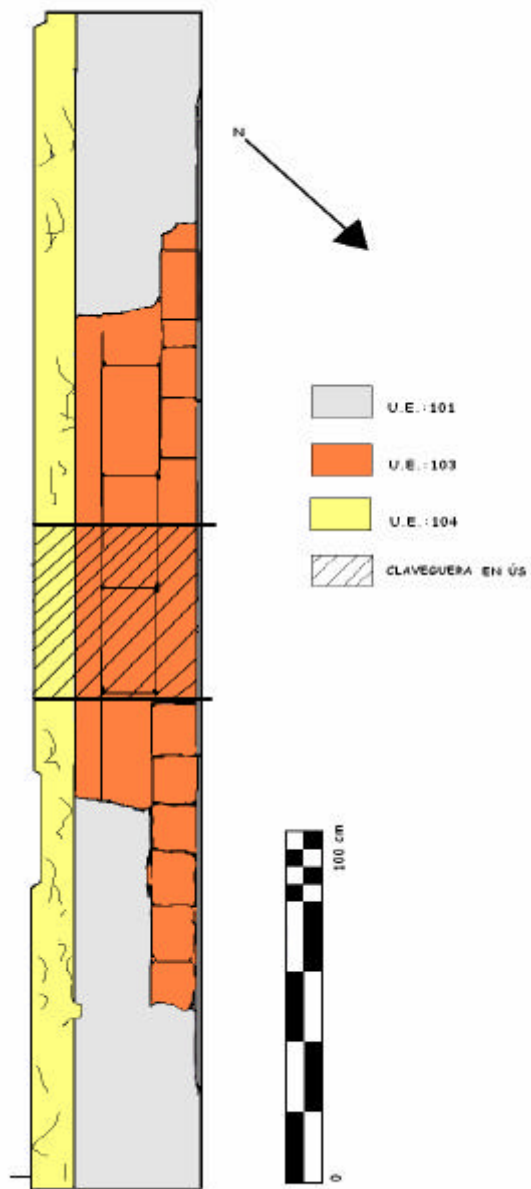
DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA



Plànol de situació



Secció de la Cata 1



Planta de la Cata 1